

POSTANOWIENIE

Dnia 12 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Motuk (przewodniczący)

SSN Marek Siwek (sprawozdawca)

Ławnik SN Radosław Jeż

Protokolant starszy inspektor sądowy Marta Brzezińska

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych
sędziego Michała Lasoty

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej
na rozprawie w dniu 12 marca 2025 r.

sprawy sędzi Sądu Okręgowego w E. X. Y.

obwinionej o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. z art. 107 § 1 pkt 1 i
pkt 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U.
z 2024 r. poz. 334 i 1907), dalej: u.s.p.

z powodu odwołania wniesionego przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego
Sędziów Sądów Powszechnych

od postanowienia Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w S. z dnia 14
marca 2023 r. sygn. akt [...]

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. w zw z art. 128 u.s.p.

p o s t a n o w i ł:

I. utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie;

II. kosztami postępowania odwoławczego obciążyć Skarb
Państwa.

UZASADNIENIE

Sędzia Sądu Okręgowego w E. X. Y. została obwiniona o to, że od dnia 4 września 2019 r. do dnia 24 lipca 2020 r. w E. jako członek składu orzekającego i sprawozdawca w sprawie o sygn. akt [...] Sądu Okręgowego w E., w sposób oczywisty i rażąco obrażała przepisy prawa, tj. art. 49 § 1 k.p.c. i art. 51 k.p.c., uchybiając jednocześnie godności urzędu, poprzez niezawiadomienie Sądu o zachodzącej podstawie wyłączenia, niezłożenie w związku z tym żądania wyłączenia i wykonywanie czynności orzeczniczych, mimo istnienia okoliczności tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie, tj. pozostawania w sporze faktycznym i prawnym, a dotyczącym licytacji nieruchomości i jej zakupu, z uczestniczką postępowania E. K., tj. o czyn z art. 107 § 1 pkt 1 i pkt 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, zwanej dalej „u.s.p.”.

Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w S. postanowieniem z dnia 14 marca 2023 r. sygn. akt [...] umorzył postępowanie na podstawie art. 339 § 3 pkt 2 k.p.k., zaś kosztami postępowania dyscyplinarnego obciążył Skarb Państwa.

Odwolanie od tego postanowienia wniósł Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych, zaskarżając je w całości. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć i miała wpływ na treść orzeczenia, mianowicie:

1. obrazę art. 447 § 4 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p., polegającą na niewyłączeniu przez Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w S. od udziału w sprawie sędziego X.1 Y.1, co mogło mieć wpływ na treść wyroku, bowiem w składzie Sądu zasiadał sędzia, co do którego istniała okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności, w konsekwencji mogło to spowodować umorzenie postępowania wobec obwinionej sędzi z przyczyn pozamerytorycznych;
2. obrazę art. 339 § 3 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p., poprzez jego niedopuszczalne zastosowanie i w związku z tym procedowanie w taki sposób, że umarzająca decyzja merytoryczna w postaci postanowienia została podjęta choć na rozprawie, to przed rozpoczęciem przewodu sądowego i bez przeprowadzenia postępowania dowodowego, a jak wynika

z treści uzasadnienia postanowienia, zebrane w aktach sprawy dowody zostały poddane ocenie i to arbitralnej, co doprowadziło do błędnego stwierdzenia przez Sąd oczywistego braku faktycznych podstaw oskarżenia, kiedy to w sprawie, z uwagi na jej charakter, powinna zostać przeprowadzona rozprawa, w tym przewód sądowy i postępowanie dowodowe, po których to dopiero dowody mogły być prawidłowo, w tym swobodnie, ocenione.

Stawiając tej treści zarzuty Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych, wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do jej merytorycznego rozpoznania przez Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w S.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Odwołanie jest niezasadne w zakresie wszystkich podniesionych w nim zarzutów.

Zarzut z pkt. 1 odwołania, w ramach którego skarżący kwestionuje udział w rozpoznaniu sprawy sędziego Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w S. X.1 Y.1 jako podlegającego wyłączeniu w oparciu o treść art. 41 § 1 w zw. z art. 42 § 2 k.p.k. jest chybiony.

Należy przypomnieć, że okolicznością uzasadniającą wyłączenie sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. jest uzasadniona wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Oznacza to, że wątpliwości co do bezstronności sędziego muszą znajdować odniesienie do realiów określonej sprawy takich jak m.in. jej stan faktyczny, przedmiot rozstrzygnięcia czy uczestnicy postępowania. Powoływana przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych okoliczność związana z członkostwem wymienionego sędziego w S. nie wykazuje jakiegokolwiek związku ani z przedmiotem rozstrzygnięcia sądu w postępowaniu dyscyplinarnym prowadzonym przeciwko obwinionej sędzi Sądu Okręgowego w E. X. Y., ani z osobą obwinionej. Natomiast sam fakt udzielania przez przedstawicieli S., którego członkiem jest sędzia X.1 Y.1, krytycznych ocen działalności Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych oraz jego Zastępców, pozostaje w na tyle odległym związku z osobą oskarżyciela w niniejszym postępowaniu, że nie powoduje to stanu, w którym wątpliwości co do

bezstronności sędziego należałoby uznać za uzasadnione. Wymaga dostrzeżenia, że ze strony wymienionego sędziego nie doszło do uzewnętrznienia żadnego stosunku do osoby Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych występującego w niniejszej sprawie. Wypowiedzi i działania, do których odwołuje się skarżący, nie przytaczając ich zresztą, podejmowane są przez wskazane wyżej stowarzyszenie, a ściślej kilku sędziów tworzących jej władze, jednak nie dotyczą one przedmiotu niniejszego postępowania. Wypowiedzi te mają wprawdzie charakter uwag formułowanych pod adresem obowiązującego porządku prawnego m.in. w obszarze ustroju sądownictwa oraz zawierają oceny działań podejmowanych przez rzeczników dyscyplinarnych, ale nie ma faktycznych powodów by uznać, by same wewnętrzne regulacje, wiążące członków stowarzyszenia, obligowały w każdej sprawie do ich wyłączenia, zwłaszcza gdy okoliczności sprawy są z punktu widzenia tych wypowiedzi obojętne.

Wobec powyższego należy uznać, że Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w S. nie uwzględniając wniosku skarżącego o wyłączenie sędziego X.1 Y.1, nie uchybił normie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k., a zarzut ten podniesiony z powołaniem się na treść art. 447 § 4 k.p.k. nie mógł zostać oceniony jako skuteczny.

Niezasadny jest też zarzut z pkt. 2 odwołania, w ramach którego skarżący podnosi niedopuszczalne zastosowanie przez Sąd Dyscyplinarny I instancji art. 339 § 3 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p.

Należy przypomnieć, że umorzenie postępowania z powodu oczywistego braku faktycznych podstaw oskarżenia (art. 339 § 3 pkt 2 k.p.k.) może mieć miejsce wyjątkowo, m.in. z powodu zaistnienia negatywnej przesłanki procesowej uniemożliwiającej w ogóle procedowanie, albo w sprawach, w których bez konieczności dokonywania głębszej oceny dowodów widoczny jest na pierwszy rzut oka brak podstaw do oskarżenia (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2014 r. sygn. akt II K 162/14). Orzekanie na tej podstawie nie może być wynikiem oceny poszczególnych dowodów (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 listopada 2009 r. sygn. akt II KK 116/09). Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 8 grudnia 2004 r. sygn. akt IV KK 337/04, dodatkowo stwierdzając, że dowody przestają mieć oczywistą dla każdego

wymowę, jeżeli mogą być odmiennie interpretowane. Z kolei w postanowieniu z dnia 3 czerwca 2003 r. sygn. akt IV KK 132/03 Sąd Najwyższy uznał, że niedopuszczalna jest ocena dowodu przed jego przeprowadzeniem, a wartościowanie jego wiarygodności może być zwarte jedynie w orzeczeniu rozstrzygającym problem winy i kary, a więc w wyroku.

Skarżący dostrzegając powyższy kierunek wykładni art. 339 § 3 pkt 2 k.p.k., nie wskazał na jakiegokolwiek okoliczności, z których wynikałoby, że owa „wyjątkowość” w realiach niniejszej sprawy dyscyplinarnej nie zachodzi. Przede wszystkim nie wskazał, że niniejszej sprawie zachodziła konieczność dokonania oceny dowodów. Nie wskazał także we wniesionym zażaleniu w sposób pozytywny na żaden dowód ani okoliczność, z których wynikałoby, że możliwe byłoby dokonanie odmiennych ustaleń faktycznych od tych poczynionych przez Sąd Dyscyplinarny I instancji, a przede wszystkim, by można było tak ocenić przywołane przez ten Sąd dowody, by możliwe byłoby wywiedzenie z nich treści potwierdzających tezę wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej, a tym samym zaistniała możliwość wydania wyroku stwierdzającego winę. Nie ulega zarazem wątpliwości, że poprzez te zaniechania skarżący uchylił się w istocie od wykazania możliwości wpływu podniesionego uchybienia na treść zaskarżonego postanowienia, podczas gdy wykazania tego wymaga treść art. 438 pkt 2 k.p.k.

Należy natomiast zwrócić uwagę, że Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w S. umarzając postępowanie z powodu oczywistego braku faktycznych podstaw oskarżenia powołał się na dowody wymienione we wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej z dnia 14 kwietnia 2022 r. i wskazał na ich jednoznaczną wymowę. Rozważania Sądu Dyscyplinarnego nie zawierają żadnych dywagacji, wskazujących na możliwość różnokierunkowej oceny dowodów oraz wybór jednej z opcji, jaka by z tych dowodów miała wynikać. Uwag w tym przedmiocie brak, jak już zaznaczono, również we wniesionym środku odwoławczym.

Zgodnie z regulacją zawartą w art. 433 § 2 k.p.k. sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia, a jeżeli w środku odwoławczym zostały wskazane zarzuty stawiane rozstrzygnięciu – również w granicach podniesionych zarzutów. Z uwagi na powyższe, skoro Skarżący w złożonym

odwołaniu ograniczył się tylko do wskazania uchybień formalnych, jakich jego zdaniem dopuścił się Sąd Dyscyplinarny I instancji, nie odnosząc się merytorycznie do kwestii możliwych opcji ocen materiału dowodowego oraz w konsekwencji ustaleń faktycznych, Sąd Najwyższy działający jako Sąd II instancji również nie ma obowiązku szerszego odniesienia się do treści poszczególnych dowodów wymienionych we wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej. Należy jednak podkreślić, że stanowisko Sądu Dyscyplinarnego I instancji co do tego, że żaden z tych dowodów nie wskazuje na możliwości przypisania obwinionej sędzi Sądowi Okręgowego w E. sprawstwa deliktu dyscyplinarnego zarzucanego we wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej jest oczywiście trafne. Być może z tego też powodu wnioski o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej nie zawiera żadnych wywodów co do tego, w jakim sporze „o charakterze faktycznym i prawnym” miałyby pozostawać sędzia X. Y. z E. K., a więc z czego ten spór miałby wynikać, jaki był jego realny charakter i czym się objawiał. W żadnym razie nie można natomiast zaakceptować praktyki, polegającej na stawianiu sędziemu zarzutu matury dyscyplinarnej, bez wykazania jego podstaw. Gdy natomiast taka sytuacja zachodzi, oskarżyciel musi liczyć się z tym, że jego skarga będzie negatywnie oceniona na wstępnym etapie rozpoznania sprawy, a więc na posiedzeniu, czy nawet na rozprawie ale przed rozpoczęciem przewodu sądowego.

Należy przy tym wskazać, że wprawdzie art. 339 § 3 k.p.k. stanowi podstawę prawną do podejmowania wymienionych w nim decyzji procesowych w formie postanowień na posiedzeniu, jednak nie ulega wątpliwości, że każda z tych decyzji może być podjęta na rozprawie, zaś postanowienia umarzające postępowanie na rozprawie ale przed rozpoczęciem przewodu sądowego. Wynika to *a contrario* z treści art. 414 § 1 k.p.k., który oblige do umorzenia postępowania karnego wyrokiem, gdy okoliczność wyłączająca ściganie zostaje stwierdzona po rozpoczęciu przewodu sądowego, chyba że jest to okoliczność z art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 k.p.k. – wówczas sąd wydaje wyrok uniewinniający. Sąd Dyscyplinarny I instancji nie naruszył zatem art. 339 § 3 pkt 2 k.p.k. stosowanego w postępowaniu dyscyplinarnym sędziów na mocy odesłania zawartego w art. 128 u.s.p.

Konkludując, należy stwierdzić, że Sąd Dyscyplinarny I instancji nie dopuścił się uchybień wskazywanych przez Skarżącego w środku odwoławczym, a w

sprawie nie zachodziły okoliczności wymienione w treści art. 439 § 1 k.p.k., art. 440 k.p.k. i art. 455 k.p.k., których zaistnienie obligowałoby Sąd Najwyższy do rozpoznania sprawy poza podniesionymi zarzutami.

W tej sytuacji zaskarżone postanowienia należało utrzymać w mocy, o kosztach postępowania rozstrzygając na podstawie art. 133 u.s.p.

[M. T.]

[r.g.]

Radosław Jeż Marek Motuk Marek Siwek